28/4/46

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

•

ΘΕΑΤΡΟΝ "ΟΛΥΜΠΙΑ,,

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1946 ΩΡΑ 11 Π. Μ.

•

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

ΤΗΣ

ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

Θ. ΒΑΒΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΟΛΙΣΤ

Κ. ΔΑΜΑΣΙΩΤΗ

•

ΤΙΜΑΙ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

ΠΛΑΤΕΙΑ	ΔΡΧ. 2000
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	» 2000
ΕΞΩΣΤΗΣ	» 2000
ΘΕΩΡΕΙΟΝ Β'	» 1600
ΥΠΕΡΩΝ	» 1200

ΤΙΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΧ. 200

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. **Μουσική τῶν Πυροτεχνημάτων** — G. FR. HANDEL (Harty)
   - I. Εἰσαγωγή
   - II. Siciliano
   - III. Bourrée
   - IV. Menuetto

2. α) **Διδὼ καὶ Αἰνείας** (σκηνή) — H. PURCELL
   (πρώτη ἐκτέλεσις)

   β) **Ἡ Καταδίκη τοῦ Φάουστ** — H. BERLIOZ
   (D'amour l'ardente flamme)

   γ) **Don Carlos,** ἄρια — G. VERDI
   Σολίστ ἡ κ. **Κ. Δαμασιώτη**

3. **Τρίπτυχον** — MAN. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ
   γιὰ ὀρχήστρα
   (Στὴ μνήμη ἑνὸς ἥρωα)
   - I. Praeludiom
     Moderato apposionato - Poco più mosso - calmo e semplice - Tempo I°
   - II. Interludium
     Tempo di Marcio funebre
   - III. Postludium. Finale
     Appassionato ed agitato - Poco più mosso
     Appassionato molto - Ancora più mosso
     Poco a poco appassionato

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

4. **Συμφωνία ἀρ. 2 σὲ ρε μεῖζ.** — L. van BEETHOVEN
   - I. Adagio molto - Allegro con brio
   - II. Larghetto
   - III. Scherzo - Allegro
   - IV. Allegro molto

G. F. HANDEL

ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΩΝ ΠΥΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ

Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Χαΐνδελ παίχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὰς 27 Ἀπριλίου 1749, σὲ κάποια ἑορτὴ τῆς ἀγγλικῆς Αὐλῆς, κατὰ τὴν ὁποία κάηκαν πολλὰ καὶ περίεργα πυροτεχνήματα. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ κατέπληξε τότε τοὺς Λονδρέζους δὲν ἦταν τόσο ἡ ποιότης τῆς μουσικῆς, ὅσον ὁ ἐξαιρετικὸς ἀριθμὸς τῶν πνευστῶν ποῦ ἐχρησιμοποίησε ὁ Χαΐνδελ, φυσικὸ ἄλλως τε ἀφοῦ τὸ ἔργο προωρίζετο γιὰ ὑπαίθριο θέαμα. Ἡ ἐνορχήστρωση τῶν «Πυροτεχνημάτων», σπάνια γιὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνη, περιελάμβανε: 9 κόρνα, 9 σάλπιγγες, 24 ὄμποε, 12 φαγγότα καὶ 3 τύμπανα. Ἐννοεῖται ὅτι σήμερα γιὰ ἐκτελέσεις σὲ κλειστοὺς χώρους, περιωρίσθηκε στὸ κανονικὸ ὁ ἀριθμὸς τῶν πνευστῶν. Τὸ κυριώτερο κομμάτι τῆς Σουΐτας τῶν «Πυροτεχνημάτων» εἶναι ἡ γεμάτη λάμψη εἰσαγωγή, μὲ τὸ χαρμόσυνο καὶ ὡραῖα χρηματισμένο Allegro, ποὺ συνδέεται μ' ἕνα δεύτερο Lento, μὲ τρόπο ἐντελῶς ἀπροσδόκητο. Τὰ ὑπόλοιπα κομμάτια εἶναι γραμμένα σὲ ἁπλὸ χορευτικὸ ὕφος, ἢ σύμφωνα μὲ τὴ μορφὴ τοῦ Lied. Τὰ τελευταῖα μέρη τῶν «Πυροτεχνημάτων» ἔχουν εἰδικοὺς τίτλους: τὸ ὡραῖο καὶ ἁπαλὸ Siciliano ἐπονομάζεται: «La Paix» καὶ τὸ ἐμβατήριο ποὺ ἀκολουθεῖ καὶ ὅπου τὴ πρώτη θέση ἔχουν οἱ σάλπιγγες ἔχει τὸ τίτλο: «La réjouissance».

●

Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΓΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Τὸ τρίπτυχο ἐγράφη ἀπὸ τὰ 1936 - 1938 καὶ ἔχει ἐμπνευσθῆ ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ μεγάλου Ἕλληνος Πολιτικοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ἐξετελέσθη γιὰ πρώτη φορὰ στὶς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1943 τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας τοῦ Ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ.

Τὸ ἔργον ἔχει μᾶλλον ἐλεγειακὸ χαρακτῆρα ἰδίως στὸ πρῶτο μέρος, ὅπου ἕνα κύριο θέμα, ποὺ ἐμφανίζεται unissono στὰ ἔγχορδα, ἁπλώνεται σὲ μιὰ μελωδικὴ ἀνάταση γιὰ νὰ ξεσπάση στὰ κόρνα σὲ πιὸ μεγαλόστομη ἐξαγγελία. Ἕνα δεύτερο θέμα, στὸ ἀγγλικὸ κόρνο, ἁπλούστερο καὶ βουκολικώτερο, δυναμώνει τὸν ἐλεγειακὸ χαρακτῆρα τοῦ μέρους αὐτοῦ, ποὺ ξετυλίγεται καὶ ξαναφέρνει τὰ α' θέθα. Μὲ ἀναμέλψεις του ἀπὸ τὸ ἀγγλικὸ κόρνο καὶ τὸ κλαρίνο μπάσο, σβύνει σιγὰ σιγὰ τὸ πρῶτο μέρος τοῦ τριπτύχου.

Οἱ μαγικὲς ἐπικλήσεις τῶν σαλπίγγων ἀνοίγουν τὸ β' μέρος ποὺ ξετυλίγεται ὡς tempo d' una marcia funebre σ' ἕνα θλιβερὸ ξόδι, ὅπου νέα μοτίβα καὶ θέματα ἐμφανίζονται ποὺ ἀναπτύσσονται συμφωνικὰ σὲ ἀρκετὰ μεγάλη ἔκταση. Τὸ μέρος αὐτὸ τελειώνει μὲ σόλο βιολὶ ἁπαλὰ καὶ ἤρεμα.

Τὸ τρίτο μέρος εἶναι ὁρμητικώτερο ἀπὸ τὰ δύο προηγούμενα, τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖ τὰ κύρια θέματα γιὰ μιὰ συμφωνικὴ ἐξέλιξη γεμάτη ἀπὸ παθητικοὺς καὶ μεγαλόπρεπους ἁρμονικοὺς καὶ ὀρχηστρικοὺς συνδυασμούς.

Μ. Κ.

L. VAN BEETHOVEN

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ἡ Δευτέρα Συμφωνία σὲ Ρε μεῖζ. (ἔργ. 36) γράφηκε τὸ 1802 καὶ παίχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1803. Εἶναι ἕνα ἔργο χαρᾶς, εὐτυχίας, ὀνείρων δόξης καὶ ἀγάπης· ὁ συνθέτης δὲν ἔχει χάσει ἀκόμη τὶς ἐλπίδες του καὶ πιστεύει ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἀληθινὰ ὡραῖος. Καὶ ὅμως ἡ Δευτέρα Συμφωνία γράφηκε ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης του ἐρωτικῆς ἀποτυχίας, τὸ χρόνο ποὺ ἡ Ἰουλιέττα Guicciardi τοῦ ἐπροξένησε τὴν πρώτη του ἐρωτικὴ ἀπελπισία, τὸν χρόνο τῆς τραγικῆς διαθήκης τοῦ Heiligenstadt. Νὰ τὴ θεωρήσουμε «ἡρωϊκὸ ψέμμα» ὅπως τὴν χαρακτηρίζει ὁ Κάμιλλος Bellaigue, «θρίαμβο τῆς θελήσεως κατὰ τῆς δυστυχίας» ὅπως λέει ὁ Romain Rolland, ἢ «διάψευσι τῆς διαθήκης τοῦ Heiligenstadt» ὅπως θέλει ὁ Κρέτσμαρ; Ὅπως κι' ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶμα εἶναι πραγματικὰ θρίαμβος τῆς θελήσεως, γιατὶ δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀκριβῶς ὁ Μπετόβεν εἶχεν ἀρχίσει νὰ χάνῃ τὶς ἐλπίδες του ὅτι τὸ κακὸ τῆς βαρυκοΐας του δὲν θὰ προχωροῦσε, ὅπως εἶναι ἐπίσης βέβαιο ὅτι τότε ἀκριβῶς τὸ «θεῖο παιδὶ» ἡ Ἰουλιέττα του, ἀντ' αὐτοῦ εἶχε προτιμήσει τὸν κόμητα Γκάλλενμπεργκ. Ἐὰν ἡ Δευτέρα Συμφωνία εἶναι ἡ «κορωνὶς τῆς προεπαναστατικῆς μουσικῆς» καθὼς λέει ὁ Grove, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ σὰν ἕνα μεταβατικὸ ἔργο, ἀπ' τὴ φόρμα ποὺ εἶχαν καθιερώσει ὁ Χάϋδν καὶ ὁ Μόζαρτ, σὲ μιὰ φόρμα ἀπείρως πειὸ πλατειὰ καὶ τολμηρή, ὅπως ἐγκαινιάζεται μὲ τὴν «Ἡρωϊκὴ» ποὺ θ' ἀκολουθήσῃ εὐθὺς ἀμέσως. Αὐτὸ μᾶς τὸ δείχνει κι' ὅλας τὸ προεισαγωγικὸ Adagio ποὺ ἔχει βάθος αἰσθήματος καὶ δύναμη σκέψεως ποὺ ποτὲ δὲν γνώρισε ὁ Χάϋδν καὶ σπανίως θὰ βροῦμε στὸν Μόζαρτ. Ἡ Coda ἐπίσης τοῦ ἔργου ὑπερβαίνει ὅ,τι παρόμοιο εἶχε ὡς τότε γραφεῖ. Στὸ Allegro con brio ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ προεισαγωγικὸ Allegro, στὸ πρῶτο μέρος, ἐπικρατοῦν δυὸ κύριες φράσεις: ἡ μιὰ γεμάτη χιοῦμορ ἐνῷ ἡ ἄλλη ἀνεβαίνει συνεχῶς τὴν κλίμακα μ' ἕνα τόνο θριαμβευτικό. Μεγάλη σημασία γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ πρώτου Allegro ἔχει καὶ τὸ γκρουπέττο ποὺ συνδέει τὶς διάφορες μουσικὲς φράσεις. Στὴν ἐνορχήστρωσι κάνει ἐπίσης ἐντύπωσι ἡ μεγάλη ἐλευθερία μὲ τὴν ὁποία ὁ Μπετόβεν μεταχειρίζεται τὰ χρώματα τῆς ὀρχήστρας καὶ τὶς ἐναλλαγὲς μεταξὺ ἐγχόρδων καὶ πνευστῶν. Στὸ δεύτερο μέρος τῆς Συμφωνίας — Larghetto σὲ 4)8 — δεσπόζει μιὰ ἀγγελικὴ μελῳδία, γεμάτη νοσταλγία καὶ γλυκειὰ μελαγχολία. Εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς περίφημες ἐκεῖνες μακρυὲς μελῳδίες τὶς γεμάτες ποίηση, τῶν ὁποίων τὸ μυστικὸ ἔχει μόνον ὁ Μπετόβεν. Στὸ Σκέρτσο τῆς Δευτέρας Συμφωνίας βρίσκουμε ἤδη τὶς τολμηρότητες ποὺ θὰ γίνουν τὸ ἰδιαίτερο γνώρισμα τῆς μουσικῆς αὐτῆς φόρμας. Πόση χαρὰ στὸ γοργὸ καὶ ζωηρὸ αὐτὸ θέμα στὸ ὁποῖο κάθε μέτρο ἔχει κι' ἄλλη ἐνορχήστρωσι. Στὸ τρίο, ἂν ἡ ρυθμικὴ ἦταν πειὸ συγγενής, τὸ θέμα του θὰ ἔμοιαζε καταπληκτικὰ μὲ τὸ θέμα τοῦ σκέρτσο τῆς «Ἐνάτης». Τὸ φινάλε εἶναι κι' αὐτὸ ἕνα σκέρτσο, ἕνα παιχνίδι δηλαδή, ἀλλὰ σὲ 2)2, ἕνα rondo, στὸ ὁποῖο κάνει κατάπληξι ἡ τολμηρότης στὴν ἀνάπτυξη καὶ ἡ πλοκὴ τῶν διαφόρων θεμάτων. Βλέπει κανεὶς σ' αὐτὸ πόσος δρόμος ἔχει διανυθεῖ ἀπ' τὸ φινάλε τῆς τελευταίας Συμφωνίας τοῦ Μόζαρτ, τῆς «Συμφωνίας τοῦ Διός», ποὺ εἶναι ἐν τούτοις ἕνα μοναδικὸ ὑπόδειγμα δροσιᾶς, αὐθορμητισμοῦ καὶ τεχνοτροπίας ποὺ δὲν ὑποδουλώνει τὴν ἰδέα σὲ σχολαστικοὺς κανόνες.